

Arī Latvijā pēc pirmajiem diviem novērojumiem Lauteros ir reģistrēti septiņi citi novērojumi (dati uz 28.11.2016.)²: 16. oktobrī pa vienam putnam noķēra tīklos un apgredzenoja Jūrmalciemā (ap 11:45, I.Brediks, u.c.) un Ainažos (ap 13:00, A.Kalvāns), pa vienam putnam novēroja 19.oktobrī Zirgu salā pie Liepājas ezera (K.Millers) un 26.oktobrī Papē (R.Rekmanis, u.c.). Trīs pēdējie novērojumi atzīmēti: 4.novembrī viens putns noķerts un apgredzenots Aina-

žos (A.Kalvāns), pa vienam putnam novēroja Jaungulbenē 8. novembrī (U.Ļoļāns) un Pēterupē 12. novembrī (E.Račinskis).

Pateicības

Vislielākā pateicība pienākas Jurim Lipsbergam par draudzīgo attieksmi un viesmīlību, par palīdzību putnu ķeršanā, par neizsmeļamo pozitīvo enerģiju un humora izjūtu, kas padara viesošanos Lauteros par neaizmirstamu notikumu! Paldies Guntim

Graubicam par dalīšanos pieredzē un padomos putnu vērošanā un gredzenošanā, kā arī par informatīvo atbalstu, sekojot līdzī notikumiem par šīs sugas konstatēšanu citur Latvijā! Paldies visiem, kuri apsveikuši mūsu komandu ar jaunas sugas konstatēšanu Latvijā!

RUSLANS MATROZIS,
VLADIMIRS SMISLOVS,
EDGARS SMISLOVS,
matruslv@inbox.lv

² Pēc A.Celmaņa apkopotās informācijas portālā *putni.lv*.

Literatūra

- Belte D. 2016. Peļkājītes dodas uz rietumiem. *Kurzemes vārds*, 20.10.2016.: 6.
Lipsbergs J. 2016. Klaidonīga putnu pētnieka piedzīvojumi. Rīga, Jumava, 416. lpp.
Matrozis R. 2016. Putnu vērotājam Uldim Lipsbergam – 90. *Putni dabā* 3: 28–32.
Mihelsons H., Kasparsons G., Lejiņš G., Viksne J., Šmits V., Lipsbergs J., Stolbovs I. 1960. Putnu migrācijas Latvijas PSR 1958. g. rudenī. Grām.: Latvijas putnu dzīve. Rīga: 139–192.

Summary

Siberian Accentor (*Prunella montanella*) observations in Lauteri /Ruslans Matrozis, Vladimirs Smislovs, Edgars Smislovs/

During a bird ringing event in Lauteri (Salacgrīva, northern Latvia) on 15th October 2016 two Siberian Accentors (*Prunella montanella*) were trapped and ringed. These were the first two observations of this species in Latvia. From 16th October to 12th November totally seven birds observed / trapped in different places in Latvia.

Kā Lejasciemā apgredzenoja pirmo baltvaigu zosi Latvijā

2015. gada 7. oktobrī izdomāju aiziet līdz Tirzas upei paskatīties, kādi putni redzami upmalas krūmājos. Kā jau parasti šajā gadalā kā apkārtnē lielākoties uzturējās vien melnie mežastrazdi *Turdus merula*. Piegāju pie upes un apmēram 100 metru attālumā, no viena upes likuma līdz otram, pamanīju putnus, kurus pirmajā mirklī pat nepazīnu – traucēja krastā augošā, nolīkusī, garā zāle. Uzmaniģi gāju tuvāk, par aizsegu izmantojot krastmalas krūmus. Kad jau biju atpazinis, ka tās ir zosis, kļuvu vēl uzmanīgāks. Redzot baltos vaigus, pirmā doma bija par Kanādas zosīm *Branta canadensis*, taču putni bija pārāk mazi.

Kad binokli apskatīju baltos vaigus un pieri, tumšo kaklu un, zosīm izkāpjot no ūdens, arī melnās kājas, bija skaidrs, ka tās ir baltvaigu zosis *Branta leucopsis*. Vēroju, līdz no zosu uzvedības sapratu, ka esmu pamanīts, taču putni necēlās spārnos un arī nemēģināja aizpeldēt prom, kā to parasti dara sevi cenošas zosis, bet mierīgi skatījās, ko darišu. Jau pavisam atklāti nostājos upes malā, un putni apmēram 10–12 metru attālumā pretējā krastā uz sēres mierīgi plūkāja zāli. Nākamā doma, kas ienāca prātā, bija, ka tik drošas zosis varētu būt izbēgušas no kāda putnu dārza, taču uz kājām nekādu gredzenu nebija. Pārņācu mājās un

atšķīru grāmatu "Eiropas putni"¹, lai pārlicinātos par redzēto putnu vecumu. Biju novērojis, iespējams, šajā vai iepriekšējā gadā šķīlušās baltvaigu zosis. Pieauguši putniem (vismaz trīs gadus veciem) būtu tumša acs svītra, kuras manis novērotajām zosīm nebija. Vēl apskatīju ligzdošanas areāla karti – tur cilvēks ir samērā reta parādība.

Pēc pāris nedēļām piezvanīja paziņa no Sinoles un pavēstīja, ka Gaujā netālu no viņas mājām uzturas divas neparasti drošas, pēc apraksta – baltvaigu zosis. Iespējams, tās pašas, kuras izdevās novērot Tirzā. Vēl pēc pāris dienām saņēmu satrauktu zvanu, ka viena no baltvaigu zosīm ir pazudusi. Otra kļuvusi nedaudz tra-

¹ Jonsson L. 1999. Birds of Europe: with North Africa and the Middle East.

mīgāka, vairs nepielaiž cilvēkus līdz pāris soļu attālumam, tomēr uzturas turpat, Gaujas krasta zālienā netālu no mājām. Tā kā bija aizdomas, ka otra zoss ir noķerta un, iespējams, apēsta, radās jautājums – kā paglābt no līdzīga likteņa otru putnu? Ieteicu, ka jāmēģina zosi noķert, ja reiz tā ir tik droša, un jānogādā pie plašākiem ūdeņiem, piemēram, jūrā, kas ir baltvaigu zosij raksturīgs biotops migrācijas laikā.

Nākamajā dienā pirms pusdienlaika sākām darboties. Tika sagādāts "ķīnietis" (ļoti smalks, no tievām maksšķerauklām izgatavots maluzvejniķu darbarīks), ko izmantot putna ķeršanā. Novērtējot situāciju, nolēmām tīklu novietot L burta veidā ar garāko malu paralēli ūdens līnijai. Mūsu darbošanās putnu manāmi satrauca, un tas pacēlās spārnos, aplidoja slaidu loku, bet nolaidās turpat tuvumā. Kad attālinājāmies, putns izkāpa krasta zālienā un atsāka baroties. Apgājām loku un sākām lēnām virzīt putnu uz tīkla pusi. Šai aktivitātei ļoti palīdzēja saulainais laiks. Saule spīdēja no muguras, tādējādi traucējot putnam saprast, kas īsti notiek. Tomēr ne viss gāja tik gludi. Gluži nelaikā iezvanījās mobilais tālrunis. Par laimi, zosi tas satrauca daudz mazāk nekā mūs. Tā turpināja mierīgi ēst zāli un pat snauduļot no dažu metru attālumā lēni ejošās četru cilvēku ķēdes. Pēc brīža zoss izdomāja izpeldēties. Pa straumi nedaudz nopeldējusi uz leju, kur krastā izkāpšanu traucēja tīkls, tā, neredzēdama šķērslī, sapinās. Tālākais bija tikai tehnikas jautājums – izpīt putnu no tīkla un apgredzenot. Ja iepriekš domāju, ka šīs varētu būt tās pašas zosis, ko iepriekš redzēju Tirzā, nācās savas domas mainīt, jo apgredzenotajai zosij bija izteikta acs svītra – tātad pieaugušais putns. Pēc gredzenošanas

Baltvaigu zoss apgredzenots.

Foto: A. Sebre

zoss tika rūpīgi ielikta kartona kastē un aizvesta uz jūru pie Salacgrīvas, kur pēc kastes atvēršanas tā tūlīt aizlidoja. Ceru, ka tā būs bijusi laba mācība neuzticēties cilvēkiem!

Šādi tika apgredzenota Latvijā pirmā baltvaigu zoss. No tumšajām zosīm *Branta sp.* Latvijā ir apgredzenotas divas Kanādas zosis. Viena 2010. gada rudenī Rīgā (A. Kalvāns) un vēl viena – 2014. gada ziemā Lucavsalā (V. Smislovs), kā arī viena melngalvas zoss 1986. gada septembrī Kolkā (V. Roze). Lucavsalā apgredzenotā Kanādas zoss ir vairākas reizes kontrolēta (nolasīts gredzena numurs) Somijā, kur diemžēl šā gada 16. aprīlī arī nošauta.

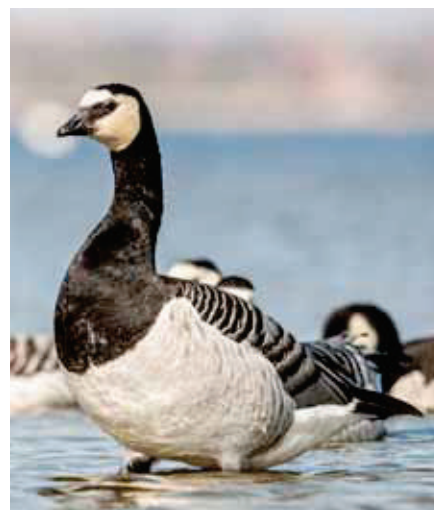
Paldies Anitai Sebrei, Aldim Sebrim un Jurim Paulovičam par dalīšanos ar baltvaigu zoss novērojumu un palīdzību zoss ķeršanā! Paldies Jurim Kazubiernim par informāciju par citu tumšo zosu gredzenošanas datiem!

ALDIS FREIBERGS,
"Tirzmalas", Lejasciems,
Gulbenes nov., LV-4412
e-pasts: freiberiga.inga@gmail.com

Veiksmīgie ķērāji Juris Paulovičs un Aldis Freibergs.

Foto: A. Sebre

Baltvaigu zoss *Branta leucopsis*.

Foto: A. Mankus / ainars.net

Summary

How the Barnacle goose was ringed for the first time in Latvia /Aldis Freibergs/

On 7 October 2015 on the banks of the Tirze River, the author noticed unusual geese. Later his suspicions were verified – these were Barnacle geese, young birds without the dark line on the eye. The Barnacle goose had not been ringed yet in Latvia. A few weeks later, Barnacle geese were seen near the Gauja River, this time two adults. After one of the birds went missing it was decided to move the remaining bird to the seaside – a more appropriate location for a bird in migration. The bird was caught (using cheap a fishing net), ringed, relocated and released.